Esk. Kur.

Ä

Måndagen den 22 juni 1959

Pag. | Rubrik | ag.

Bröllop höjdpunkt vid spelmansstämma 5.000 med i Julita

Näverlurens vackra ton rullade ut över öljarens lätt vindkrusade yta, när Ture Wedberg från Katrineholm på midsommarlagen blåste — eller kanske mera rätt tutade — in Södermanlands spelmansförbunds 34:e årsstämma vid Julita skans. Vädrets makter log mot spelemännen, som konserterade från ett övat podium framför Bäckstugan strax intill Öljarstranden.

ågot av en folkfest har spelsstämman blivit; säkert hade ta minst 5 à 6 tusen besökare na dag. Parkeringsvakten ansig för sin del ha lotsat in r 1000 bilar, och parkeringssen utgjorde sannerligen en

onerande anblick, insvept i töcken av obestämbart stält. På Julita museum talades publikrekord med mer än) besökare.

Men mängder av nyfikna kande också vägen, när 72-årige överbanmästaren och spelannen Göran Lindblom och ns blivande maka Lydia Luts ed Katrineholms spelmanslag spetsen tågade in till vigseln i kansenkyrkan. Bröllopet var ugens höjdpunkt, av någon ipt till "det romantiska"...

— Spelmansstämman i Julita r allt populärare, säger Gustaf etter, Katrineholm, som hållit nman alla trådar och som dessom som vanligt, fungerade som nferensier. Stämman har också gott anseende bland landets elmän och de kommer från när h fjärran hit till Julita. Hur ånga det var i år? Ungefär uttio. Att närmare bestämt säga rifrån spelmännen kom är nära g omöjligt. Men ändå var det spelmansstämma av det nindre" slaget i år...

— Men det är väl ändå att vara te väl blygsam, hr Wetter?!

— Nej, — nästa år firar vi 35-rsjubileum och då kan jag lova tt det blir något betydligt mer mfattande än det här.

Men det betyder nog mindre m det kommer fler eller färre; törsta behållningen av en riktig pelmansträff på landet är ändå att få skåda den äkta och oförfalskade spelglädjen och det hosefria framförandet. Inga divalater, ingen falsk blygsamhet, bara rena glädjen över musiken som sådan...

DE GAMLA GUDAR LEVER...

Bland spelmnänen märktes bl. a. den riksbekante nyckelharpolekaren Erik Sahlström från Tobo i Uppland och den likaså välkände "Viksta-Lasse", alias Leonard Larsson. Där fanns också Gösta Klemming, den ende i vårt land som trakterar det primitiva instrumentet hummel vilket är en sorts cittra

— Musiken föryngrar, sa Gustaf Wetter och presenterade tre ur det gamla gardet: J H. Thorsell, Rickard Larsson och Göran Lindblom, den sistnämnde alltså dagens brudgum.

— Du ska ju gifta dig om en stund, Göran, fortsatte Wetter, men du tar förstås det viktigaste först!

Brudgummen log och spelade...

... MEN UNGDOMEN KOMMER!

Efter "de gamle" var det ungdomens tur.

— Helt med avsikt tog vi det i den ordning, kommenterar Gustaf Wetter.

Tre flickor från Skedevi i Östergötland — Anita Eriksson, Margareta Pihl o. Elisabet Eriksson, f. ö. Gustaf Wetters elever i läroverket i Katrineholm, dock inte i musik — sjöng gamla psalmer på melodier som inte längre är i bruk. Sköldingeflickorna Ulla-Britt Pettersson och Magareta Jern gav smakprov på musik fån sin hemtrakt.

Sen avlöstes musiken av lekar och ringdanser. Svetten lackade av de dansande och dammet bildade ett väldigt moln över "valplatsen". De tre erfarna lekledarna, som också gav en snabbinstruktion i konsten att dansa gammaldans, hade fullt schå.

Ett uppmärksammat inslag vid den stora spelmansstämman i Julita var vigseln mellan bygdespelmannen och förre överbanmästaren Göran Lindblom och den ryska sångerskan Lidia Lutz, Katrineholm. Vigseln förrättades av kyrkoherde Gustaf Olofsson i Skansenkyrkan, Julita, och brudparet hyllades med musik av spelmanskamraterna från Katrineholms spelmanslag.

"SÄG DET MED TONER..."

Och så stod bröllopet.

Brud och brudgum böjde knä vid altaret, båda klädda i Österåkersdräkt. Just när kyrkoherde Gustaf Olofsson läste välsignelsen och allt var som mest stämningsfullt och vackert, fick en liten flicka utanför kyrkan syn på tanten och farbrorn framme vid altaret. Hon pekade in genom Skansenkyrkans lågt sittande fönster, drog mamman i ärmen. Ögonen lyste och hon sa:

— Titta, mamma! Där inne håller dom på och gifter sig!

Men det var ingen som lade märke till den lilla, för nu höll prästen lyckönskningstalet:

— Sång och musik är ert gemensamma intresse, och därför antar jag, att ni under era kommande levnadsdagar kommer att "säga det med toner och inte med ord"! Luther sade en gång att sång och musik är balsam för själen, det har en sällsam makt över missmod och ledsamheter.

Och strax smekte spelmännen från Katrineholm med stråkarna fram "Visa från Tystberga", medan brudparet andäktigt lyssnade.

Österåkers brudmarsch ledsagade dem sen ut ur Skansenkyrkan, och ute på den kringbyggda gårdsfyrkanten fortsatte musikuppvaktningen, alltmedan otaliga kameror knäppte i ett kör. Ett hjärtligt leve för brudparet, så vandrade man ut igen under Julitas lummiga grönska.

— Spänstiga ungdomar! sa någon med ett lätt skratt...

Alex.

NERIKES ALLEHANDA
Nerikes-Tidningen
Verkst. dir., chefred. o. ansv. utg.
Claes E. Ljung

6

Måndagen 22/6 1959

·röllop för 72-årig spelman vid spelmansstämma i Julita

'n extra överraskning svarade 72-årige ångermanlandsfödde Kat-ineholmsspelmannen Göran Lindblom för, som i Julitas skansen-kyrka sammanvigdes med ryska sångerskan Lydia Lutz.

En strålande sommarsol sken över folkdräkter och felor när Sörmlands, Närkes, Västmanlands, Värmlands, Smålands, Öster-götlands och Upplands spelmän på midsommardagen samlades till len tionde spelmansstämman på Julita. Redan från början artade det sig till rena folkfesten. En extra överraskning svarade 72-årige ångermanlandsfödde katrineholmaren Göran Lindblom för. Efter ett bejublat soloframträdande marscherade han ned till skansen-kyrkan och sammanvigdes med den glittrande glada ryska sånger-skan Lydia Lutz, även hon bosatt i Katrineholm och enligt egen utsago 52 vårar. Det var kyrkoherde Gustav Olofsson som sva-rade för den uppmärksammade vigseln, som omramades med brudmarscher, vilka utfördes av sex utvalda musikanter.

Det storslagna arrangemanget k en mycket stilfull inledning. ed taktfasta steg tågade de 60 elmännen — varav ett 10-tal innor — upp genom täta åskå-rled till tonerna av Lästringe nglåt. Framför dansbanescenen ämde den bygdedräktsklädda aran i med Sköldinge skänklåt, ls av Vidmark, Ferméns polska mt Nyköpingsvisan från 1500-let.

Margareta Jern, Sköldinge och lla-Britta Pettersson, från Kat-neholm visade att även kvinnor n hantera fiol, lika så bra som ännen. Eva-Britta Eriksson, argareta Pihl och Anita Eriks-son gladde med ett par sångnum-mer, innan det åter blev musi-kanternas tur.

De sex spelmännen från Närke, med Bertil Rydberg, Vintrosa i spetsen fick förmånen att först stiga fram och utföra Brud-marsch från Närke. Sen kom små-länningar, upplänningar och hela långa raden av musikanter med sprittande danslåtar.

En dansk storsångare lät också höra sitt välljud och i en senare paus framträdde operasångaren Folke Anderssons broder Lars An-dersson med några visor, där spe-ciellt en Jeremias-tolkning blev väl mottagen.

Spelmannen . . .

Forts. fr. sid. 1 —

ka som ett par nyförälskade . . .

En fullpackad dansbana och ändå fler utanför denna bildade ram till den soldränkta stämman. Thure Wedberg blåste som nämnts näverlur — som han doppat i vatten för att täta — och sedan tog gemytlige Gustaf Wetter till orda. Han kunde också belåtet konstatera, att om det regnade på andra håll i midsommar, så var det som vanligt solsken över spelmansträffen. I år hade 60-talet spelmän mött upp och utom värdarna var sex landskap representerade. Ett stort urval av dessa fanns som bakgrund till hr Wetter och de kunde också hantera fiolerna, när det blev så dags.

Ældermän och ungdomar . . .

Tre låtar fick den stora gruppen avverka, bl. a. Sköldinge skänklåt, men bland spelmän finns det gott om ålderstigna karlar o. ett par sådana fick tillfälle spela upp speciellt. Det var först veteranen J. H. Forsell från Skogstorp, som bygger fioler själv och även tecknar upp låtar. Han är 76 år nu men inte långt efter i ålder kom Richard Larsson från Värmbol, som också spelade med takt och fart. Som kontraster kom så två unga flickor, Ulla-Britt Pettersson och Margareta Jern, och den sistnämnda avverkade solo en låt, som fick hr Wetter att glädjas mycket. Inte bör det vara någon risk för folkmusiken, när man har sådana här ungdomar att räkna med. Att takten var den rätta, kunde också hr Wetter konstatera genom att se på Viksta-Lasses fötter, sa' han.

Psalmsång på Dalamelodi

Mer flickor fördes fram i frihet — tre unga damer från Skedevi, som till omväxling bjöd på sällsynt fin psalmsång. Eva-Britt Eriksson, Margareta Pihl och Anita Eriksson sjöng först Den blomstertid . . . och sedan utförde den sistnämnda ensam "Den signade dag. Klockrent sjöng hon på en säregen melodi — Finn-Karins. Melodien är hemma i Dalarna och där sjungs den som julpsalm, sade hr Wetter, som hade lagt in den i programmet som en speciell hyllning för masarna. Han tyckte också den kunde sjungas på vilken helg som helst och allra helst en så här vacker dag. Närkingar, smålänningar och upplänningar gav sedan prov på sitt kunnande men ett av de förnämsta inslagen blev Viksta-Lasse och Erik Sahlström. Den förre, en liten ekorrpigg upplänning som lystrar till namnet Leonard Larsson men aldrig får heta något annat än Viksta-Lasse, spelade fiol, medan Sahlström hade sin berömda nyckelharpa. Och det var denne som ville få ryske tsaren, vad heter han nu, Chrusjtjov och alla de andra att dansa slängpolska, berättade Wetter. En polska fick publiken bl. a. höra nu och sedan var det meningen att dagens brudgum, Göran Lindblom, skulle ha framträtt. Han fanns emellertid inte där då utan fick vänta till efter pausen, då Nyköpings och Kungsörs spelmanslag inledde, men sedan kom den trygge 72-åringen, som då bara hade en kvart till vigseln i Skansenkyrkan, då han skulle förena sina öden med sin ryska sångerska Lydia Lutz. För säkerhets skull tog han Adrian Pettersson med sig på podiet men så bjöds det också en hälsingepolska av gammal god klass, Pelles rullpolska.

Sedan kom det mer norrländska låtar, innan Gösta Klemming tog fram sitt säregna hummelinstrument och gav en lektion i trakterandet av detta. Lutsångaren Lasse Andersson tillhörde den här avdelningens mer uppskattade inslag o. Viksta-Lasse o. Sahlström kom igen med ytterligare musik. Men då hade brudgummen hittat sin brud, som var klädd i färggrann festdräkt från Österåker, spelmannen Lindblom bar förstås också den dräkten, och så letade de sig ut från det inhägnade området. Här tog fyra Katrineholmsspelmän — de blev fem på återvägen — täten och till sprittande fioltoner gick sedan det uppmärksammade brudföljet till Skansenkyrkan genom täta åskådarled. Den glittrande glada bruden log så ungflicksrart mot allt och alla och med musiken i täten gick marschen nästan dansande fram. In i kyrkan gick de två till spelmännens toner och som närmaste vittnen följde fru Lutz son med fästmö, medan några nyfikna lyckats komma in i bänkarna och alla andra vackert fick stanna utanför. Och här var det vigsel i enkelhet med kyrkoherde Gustaf Olofsson som vigselförrättare. När det hela var över blev det mer spelmansmusik och så tågade de nygifta tu till en förväntansfull publik, som var utrustad med kameror som aldrig förr. Och brud och brudgum log glatt, lät sig villigt fotograferas och när man till sist tyckte att det räckte utbringade kyrkoherden ett fyrfaldigt leve, innan paret tågade tillbaka med spelmännen även nu i täten. Och än mer fotograferande blev det sedan, både med och utan brudbukett med röda rosor och vackra blå bioler. Då hade spelmännen slutat sin uppspelning och på banan leddes lekar av erfarna lekledarinnor och naturligtvis till stråkars ackompanjemang. Till sist är bara att säga att spelmännen så småningom bänkade sig till välbehövlig fägnad, medan publiken roade sig vid tombolor eller slog sig ner i gröngräset eller vid värdshusets välbesatta bord . . .

Det var folkfest, sa Gustaf Wetter, men vänta till nästa år! Då ska vi försöka med en stämma av ändå större format, ty då ska vi 35-årsjubilera . . .

Gustaf Wetter var gemytlig och trivsam då han ledde den stora skaran spelmän och presenterade alla de ageranden. Två av de mest uppmärksammade var Viksta-Lasse och Erik Sahlström, han med nyckelharpan.

Spelmansstämmans äldste deltagare, 79-årige J. H. Thorsell, Skogstorp, tillsammans med Marianne Stöhre, Gillberga.

Brudparet *lyssnar efter vigseln till spelmännens musik i den med levande ljus smyckade kyrkan.*